

EXTERNÍ HODNOCENÍ KVALITY

EXTERNAL QUALITY ASSESSMENT

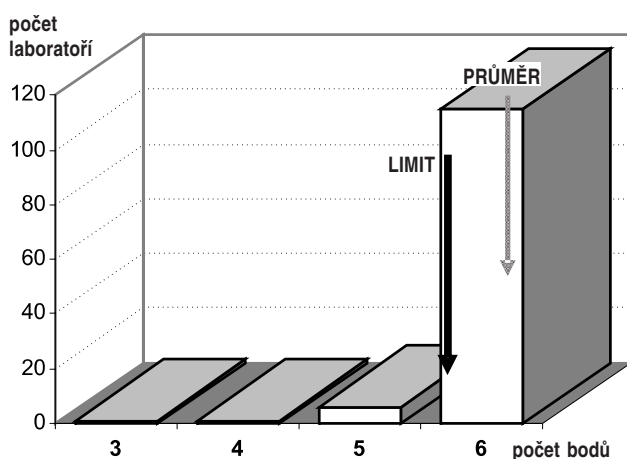
EHK – 729 Bakteriologická diagnostika

Renáta Kolínská, Pavla Urbášková, Helena Žemličková

HODNOCENÍ

Celkem byly rozeslány vzorky 124 laboratořím. 123 laboratoří odeslalo výsledek do závěrečného termínu. Za identifikaci signifikantního patogena ve vzorcích č. 2, 3, 4 mohly laboratoře získat maximálně 6 bodů, vzorek č. 1 byl edukativní; za vyšetření citlivosti mohly laboratoře obdržet celkem 2 body (vzorek č. 4), vzorek č. 5 se nehodnotí. Bodování pro identifikaci bylo provedeno ve stupnici 2, 1, 0 a –1 bodů.

Graf 1: POČET BODŮ ZA SPRÁVNOU IDENTIFIKACI

Maximálního počtu bodů při identifikaci dosáhlo 115, tj. 93,5 % laboratoří. Limit pro úspěšné absolvování byl 5,143 bodů, (aritmetický průměr minus dvě směrodatné odchylky, tj. $5,911 - (2 \times 0,384) = 5,143$). Tohoto limitu dosáhlo 115 laboratoří, 8 laboratoří tento limit nesplnilo.

VÝSLEDKY ZÚČASTNĚNÝCH LABORATOŘÍ

Vzorek 1: Edukativní vzorek

Odpověď: *Prevotella melaninogenica*

Prevotella melaninogenica je gramnegativní, anaerobní, nesporulující, nepohyblivá tyčka. Kolonie na krevním agaru jsou okrouhlé, opákní, lesklé, hladké, dosahují 1–2 mm v průměru, zpočátku světle šedé, až hnědé, po několika dnech se na okrajích kolonií začne tvořit tmavý pigment.

Je kataláza negativní, neprodukuje indol a ani nehydrolyzuje eskulin, okyseluje glukózu, laktózu i sacharózu.

P. melaninogenica je běžným komensálem u lidí – je součástí orální a vaginální flóry. Může se podílet na vzniku

ku zubního kazu [1], byla identifikována při endokarditidě u injekčních uživatelů drog [2] a z abscesů [3].

LITERATURA

- [1] Martin FE, Nadkarni MA, Jacques NA, Hunter N. Quantitative microbiological study of human carious dentine by culture and real-time PCR: Association of anaerobes with histopathological changes in chronic pulpitis. *J Clin Microbiol.* 2002; 40(5):1698-1704.
- [2] Oh S, Havlen PR, Hussain N: A case of polymicrobial endocarditis caused by anaerobic organisms in an injection drug user. *J Gen Intern Med.* 2005; 20(10): C1-2.
- [3] Martins MC, Ricardo JR, Akaishi PM, Velasco e Cruz AA.: Orbital abscess secondary to acute dacryocystitis: case report. *Arq Bras Oftalmol.* 2008; 71(4):576-578.

Vzorek 2: Izolát z krve od pacienta s podezřením na endokarditidu

Odpověď: *Kingella kingae*

Identifikace	Frekvence	Body	Procento
<i>Kingella kingae</i>	116	2	94,3%
<i>Kingella denitrificans</i>	1	1	0,8%
<i>Kingella sp.</i>	3	1	2,4%
<i>Actinobacillus actinomycetemcomitans</i>	1	1	0,8%
<i>Cardiobacterium hominis</i>	1	1	0,8%
<i>Lactobacillus sp.</i>	1	0	0,8%
Celkem	123		100%

Z 20 laboratoří s nejvyšším dosaženým počtem bodů za minulý rok uvedlo správný výsledek 20 laboratoří. Vzorek je možno hodnotit.

V EHK–646 byla *Kingella kingae* zařazena jako edukativní vzorek. V komentáři k EHK–646 byl popsán návod k identifikaci tohoto druhu [1], ve Zprávách CEM 2000 byl podrobně popsán návod k identifikaci bakterií ze skupiny HACEK [2]. Ze 123 laboratoří, které odeslaly výsledek do závěrečného termínu 116 správně identifikovalo kmen jako *Kingella kingae*, 4 laboratoře správně určily rod a dvě laboratoře určily kmen jako jiné druhy patřící do skupiny HACEK, tyto laboratoře získaly po jednom bodu.

LITERATURA

- [1] Žemličková H, Kolínská R, Marejková M, Urbášková P. EHK–646 Bakteriologická diagnostika. *Zprávy CEM (SZÚ, Praha)* 2010; 19(3): 80-83.
- [2] Žemličková H. Identifikace bakterií ze skupiny HACEK. *Zprávy CEM (SZÚ, Praha)* 2000; 9(9): 366-367

Vzorek 3: Stoličky od pacienta s horečkou a akutním průjmem vzniklým po požití kuřecího masa

Odpověď: *Campylobacter jejuni*
 Vzorek dále obsahoval: *Escherichia coli*,
Klebsiella pneumoniae

Identifikace	Frekvence	Body	Procento
<i>Campylobacter jejuni</i>	109	2	88,6%
<i>Campylobacter sp.</i>	13	2	10,6%
<i>Escherichia coli</i> O157	1	-1	0,8%
Celkem	123		100%

Z 20 laboratoří s nejvyšším dosaženým počtem bodů za minulý rok uvedlo správný výsledek 20 laboratoří. Vzorek je možno hodnotit.

Signifikantního patogena správně určilo 122 laboratoří, což je 99,2 %. K získání plného počtu bodů postačovalo rodové jméno. Biochemické testy na určení *C. jejuni* nejsou spolehlivé, např. test hydrolyzy hippurátu, který se používá na rozlišení *C. jejuni* a *C. coli*, může někdy poskytovat falešně negativní výsledky (některé kmeny *C. jejuni* hippurát nehydrolyzují) [1]. Spolehlivé rozlišení obou druhů poskytuje pouze PCR a relativně nová metoda MALDI-TOF, založená na analýze hmotových spekter druhově specifických proteinů [2].

Druh *Escherichia coli* byl sice přítomen, ale pouze jako komensál a nejednalo se o patogenní séro skupinu O157.

LITERATURA

- [1] Nicholson MA, Patton CM. Application of Lior biotyping by use of genetically identified *Campylobacter* strains. *J Clin Microbiol.*(1993); 31: 3348-3350.
- [2] Kolínská R, Dřevínek M, Jakubů V, Žemličková H. Species identification of *Campylobacter jejuni* ssp. *jejuni* and *C. coli* by matrix-assisted laser desorption/ionization time-of-flight mass spectrometry and PCR. *Folia Microbiol.* (2008); 53: 403-411.

Vzorek 4: Izolát z hemokultury od pacienta léčeného pro malignitu

Odpověď: *Enterococcus faecalis*

Identifikace	Frekvence	Body	Procento
<i>Enterococcus faecalis</i>	123	2	100%
Celkem	123		100 %

Z 20 laboratoří s nejvyšším dosaženým počtem bodů za minulý rok uvedlo správný výsledek 20 laboratoří. Vzorek je možno hodnotit.

Požadavek byl identifikovat druh zaslaného kmene a zjistit jeho citlivost k ampicilinu a ke gentamicinu. Kmen 4 je *Enterococcus faecalis*, citlivý k ampicilinu a rezistentní k vysokým koncentracím gentamicinu. Všechny zúčastněné laboratoře kmen identifikovaly správně. Celkové výsledky vyšetření citlivosti jsou v tabulce 1, která obsahuje limitní hodnoty průměrů inhibičních zón (IZ) a minimálních inhibičních koncentrací (MIC) pro citlivé kmeny enterokoků, hodnoty naměřené v NRL pro antibiotika a výsledky laboratoří.

Vzorek 5: *Streptococcus pneumoniae*

Výsledky se nehodnotí.

ZÁVĚR

Pouze dvě ze 123 laboratoří, zúčastněných v této sérii EHK, chybovaly ve výsledcích vyšetření citlivosti vzorku č. 4 u ampicilinu a jedna laboratoř chybovala ve výsledcích vyšetření citlivosti u gentamicinu. 1 laboratoř vyšetření citlivosti u tohoto vzorku neprovedla.

Vzorek 5 se nehodnotí, neboť laboratořím byl omylem poslán viridující streptokok místo ohlášeného kmene *Streptococcus pneumoniae*. Za tuto chybu se omlouváme.

→

Tabulka 1: VÝSLEDKY VYŠETŘENÍ CITLIVOSTI KMENE 4 ENTEROCOCCUS FAECALIS

Antibiotikum	Zdroj	Průměry IZ (mm)			MIC (mg/l)		Správné výsledky		
		obsah disku µg	limit pro citlivé kmeny	rozmezí hodnot naměřených v NRL*	limit pro citlivé kmeny	rozmezí hodnot naměřených v NRL**	kategorie	počet laboratoří	%
ampicilin	EUCAST [1]	2	>= 10	15 - 16	<= 4	4 - 4	C	120/123	97,6
	CLSI [2]	10	>= 17	21 - 23	<= 8				
gentamicin	EUCAST [1]	30	>= 8	6 - 6	<= 128	> 500	R	121/123	98,4
	CLSI [2]	120	>= 10	6 - 6	<= 500				

* 5 měření diskovou difúzní metodou; ** 5 měření Etetem (hodnoty MIC jsou zaokrouhleny na nejbližší vyšší koncentraci ředění dvojnásobně geometrické řady); C: citlivý, R: rezistentní.

LITERATURA

- [1] Clinical and Laboratory Standards Institute. Performance standards for antimicrobial susceptibility testing; twenty first informational supplement. CLSI Document M100-S21. Clinical and Laboratory Standards Institute, USA, Pa, 2011.
- [2] European Committee on Antimicrobial Susceptibility Testing. Breakpoint tables for interpretation of MICs and zone diameters (v 1.3); dostupné na http://www.eucast.org/clinical_breakpoints/

Mgr. Renáta Kolínská
RNDr. Pavla Urbášková, CSc.
MUDr. Helena Žemličková, PhD.
NRL - CNCTC
SZÚ - CEM